

Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi – Journal of Social Sciences
Cilt / Volume: 2009-1 Sayı / Issue: 18

ÜRÜN SEÇKİ DOSYASI DEĞERLENDİRME YÖNTEMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

İlker KÖSTERELİOĞLU*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, ürün seçki dosyası değerlendirme yöntemine ilişkin öğretmenlerin bilgi düzeyleri ve uygulama düzeyleri ile bu konudaki hizmet içi eğitim ihtiyaç düzeylerini belirlemektir. Araştırma, Bolu iline bağlı ilköğretim okullarında görev yapan çeşitli branşlarda (n=290) öğretmen ile yürütülmüştür. Araştırma kapsamında veri toplamak amacıyla Ağca (2003) tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler öğretmenlerin anketteki her bir maddeye verdikleri cevaplar ve öğretmenlerin algılarına göre bu konuya ilişkin bilgi düzeyleri, sınıflarında uygulama düzeyleri ve hizmet içi eğitim ihtiyaç düzeyleri için yüzde ve frekans değerleri hesaplanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler analiz edildiğinde; öğretmenlerin bu yöntemle ilişkin bilgi düzeylerinin kısmen yeterli olduğu (%48.1), sınıflarında uygulama düzeylerinin (%41.2) kısmen uyguluyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bu konuda hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları (%77.6) ve hizmet içi eğitim ihtiyaç düzeylerinin yüksek olduğu bulgularına erişilmiştir.

Anahtar kelimeler: Ürün seçki dosyası değerlendirme; Eğitim programı; Değerlendirme.

ABSTRACT

The aim of the study is to determine the information level of teachers about Portfolio assessment, to determine the classroom application level and their needs for in service education, and to put forward teachers' views about Portfolio assessment. The research was carried out with teachers (n=290) from different branches teaching in primary schools of Bolu to gather data for the research the questionnaire developed by Ağca (2003) was used. The data, teachers' responses to each article, teachers' information level according to their perception, the application level in class, their level of need for in service training were determined as frequency and percentage value. When the data was analyzed, it is found that the knowledge of teachers about this method is partially sufficient (%48,1), the application level in class intensifies on "I partially apply" choice (% 41,2) and that most of them need in service training (%77,6) and their level of their in service training level is high.

Key words: Portfolio assessment; Educational programmes; Evaluation.

---

* Bolu Emine Mehmet Baysal Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi

1. GİRİŞ

Yapılandırmacı yaklaşım temelinde yeniden ele alınarak geliştirilen eğitim programlarının ölçme ve değerlendirme boyutunda, yeni değerlendirme yöntemleri gündeme gelmiştir. Yenilenen programda ölçme ve değerlendirme boyutunda sadece ürünün değil aynı zamanda öğrencilerin öğrenme sürecinde değerlendirme kapsamına alınmıştır. Bu amaçla değerlendirmede öğretmenlerin halen kullandıkları klasik ölçme araçları (çoktan seçmeli, doğru-yanlış, test, yazılı yoklama vb.) yanında sürecin değerlendirilmesi için ise performans görevleri, öğrenci ürün seçki dosyasının hazırlanması ve duyuşsal öğrenmeler için tutum ölçeklerinin kullanılmasını beraberinde getirmektedir (MEB, 2005: 24).

Yapılandırmacı yaklaşımın temel alındığı programda öğrenciden beklenen bilgiyi hatırlaması değil, uygulaması, analiz etmesi ve değerlendirmesidir. Bundan ötürü öğretim süreci içinde yapılan ölçümlere dayalı değerlendirmelere de ihtiyaç duyulmaktadır. Bu değerlendirme yöntemlerinden biri portfolyo dosyalarıdır. Ülkemizde “portfolio” sözcüğü çeşitli çalışmalarda “portfolyo, tümel değerlendirme, ürün dosyası, ürün seçki dosyası” gibi isimlerle adlandırılmaktadır. Bu araştırmada, ürün seçki dosyası isminin kullanılması tercih edilmiştir.

Bazı eğitimciler, ölçme ve değerlendirme işlemlerinde standart test teknikleri yerine son yıllarda kullanılmakta olan performansa dayalı değerlendirme tekniklerinin kullanılmasının daha yararlı olacağını ifade etmektedirler (Lebuffe,1993; akt. Morgil, Cingör, Erökten, Yavuz ve Özyalçınoskay, 2004). Öğrencinin performans yeteneklerini değerlendirmede kullanılan yöntemlerden olan ürün seçki dosyasının ne olduğu sorusuna; Poulson, Paulson ve Meyer (1991: 60) “belli bir bağlamda öğrencilerin performansını, gelişimini ve başarısını yansıtan öğrenci çalışmalarının amaçlı bir şekilde toplanması” Arter ve Spandel (1992: 36) “öğrencilerin çabalarını, ilerlemesini veya verilen alanlardaki başarı hikâyesini gösteren öğrenci çalışmalarının amaçlı olarak bir araya getirilmesi” olarak tanımlamaktadırlar.

Korkmaz ve Kaptan (2003: 160), ürün seçki dosyaları öğrenme süreci içinde bireyin gelişimini yine birey tarafından seçilen çok yönlü ürünlerini yansıttığı ve birey hakkında bilgi veren gelişim dosyaları olarak tanımlanmaktadır. Yapılan bu tanımlardan ürün seçki dosyalarının öğrencilerin gelişim sürecini bir bütün olarak görmemizi sağlayan öğrenci çabalarının ortaya çıkardığı seçkin ürünler olduğu çıkarımı yapılabilir.

Ürün seçki dosyalarının belli bir zaman dilimi içinde yapılan çalışmaların tümünün toplandığı dosyalar olarak algılandığına dikkat çeken Kan (2007: 136) bu durumda ürün seçki dosyası değerlendirmenin öğretmen ve öğrenci açısından değerini yitireceğini vurgulayarak bu sorunu aşmak için ürün

seçki dosyalarının kullanılması sürecinde içerisinde nelerin bulunacağı, bu çalışmaların nasıl seçileceği ve nasıl değerlendirileceğinin önceden kararlaştırılması gerektiğini belirtmektedir. Yine bu bağlamda ürün seçki dosyaları içerisinde yer alacak çalışmalarda öğrencilerin sergileyecekleri performansın uygulanan eğitim programının hedefleri ile ilgili olması başka bir ölçüt olarak kabul edilebilir. Genesee ve Upshur (1996: 101); bu bağlamda ortaya çıkacak olumsuzlukları ortadan kaldırmak için ürün seçki dosyaları içinde yer alacak çalışmaların sayısı, nasıl depolanacağı, kaydedilmesi, inceleme ve değerlendirilmesinin nasıl yapılacağına belirlenmesi açısından sınırlarının çizilmesinin gerekliliğine dikkat çekmektedirler.

Ürün seçki dosyası değerlendirmenin olumlu yönlerine çeşitli eğitimciler şu yönleriyle vurgu yapmaktadır. Owings ve Follo (1992) “bu yöntemin öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerini görmelerini, keşfetmelerini ve anlamalarına yardımcı olacağı”, Gilman, Andrew ve Rafferty (1995) ile Midkiff ve Thomasson (1993) “hem süreç hem de ürünü değerlendirme için kullanılabilirliği, öğrencileri gelişimleri için daha fazla sorumluluk almaya cesaretlendirdiği ve teşvik ettiğini”, Wolf (1996) “içeriğe bağımlı ve standart çoktan seçmeli testlerde iyi bir performans göstermek gibi klasik amaçlara odaklanmış eğitim sisteminin başaramadığı, öğrencilerin eğitimin sonuçlarının farkına varmalarını sağlayacağını” belirtmişlerdir (akt. Kan, 2007). Bunun yanında Airasian (1994: 268) “öğrenciyi değerlendirmenin bir parçası yaparak ondaki ilerlemeler ve gelişmeler hakkında öğrencinin kendisine, veli ve öğretmene bilgi sağlayacağını ifade ederken Poulson, Paulson ve Meyer (1991: 63) ise “öğrenciyi risk alma, yaratıcı çözümler üretme, kendi performansını değerlendirmede öğrenciye gözleme fırsatı vermesini” ve Bekiroğlu (2006: 4) “öğrencilerin organize etme ve sentez yapma kabiliyetlerini kullanarak, ne kadar başarılı olduklarını ve ne kadar öğrendiklerini en iyi şekilde göstererek öğrencinin “kendini yansıtmasını sağlayacağı” düşünceleri olumlu yönleri işaret etmektedirler. Ancak belirtilen bu avantajlarının yanında bir çok öğretmen tarafından kullanılmasına rağmen bir çok öğretmen tarafından çok zaman alması, bir kağıt biriktirme operasyonu olarak algılanması ve daha çok performans gerektirmesi açısından tercih edilmemektedir (Wolfe, Chiu ve Reckase, 2000-akt. Kaptan-Korkmaz, 2003).

Sewell, Marczak ve Horn, (2003: 3) ise, bu yöntemin ilk kez kullanıldığı durumlarda öğretmen ve öğrenciler açısından uygulanmasında zorlukların yaşanabileceğini belirterek; bu durumda yapılan çalışmaların çeşitli eserlerin bir araya getirildiği dosyalar olmaktan kurtarmak için çalışmaya ilişkin amaç ve kriterlerin önceden açık bir şekilde ifade edilmesine dikkat çekmektedirler.

Türkiye’de görevli öğretmenler için yeni sayılabilecek olan ürün seçki dosyaları öğrencilerin üst düzey becerilerinin ölçülmesine fırsat verirken,

öğrencinin sorumluluk almasını ve gelişmesine ilişkin somut örnekler sunmaktadır (Kaplan,2006: 15). Bu anlamda öğretmenlerin bu değerlendirme yöntemine ilişkin yeterli bilgi sahibi olması eğitimciler açısından önemlidir. Bu çalışmanın amacı ürün seçki dosyası değerlendirme yöntemine ilişkin öğretmenlerin algılarına göre bilgi düzeylerini, kendi sınıflarında uygulama düzeylerini ve bu alanda hizmet içi eğitime ihtiyacı olup olmadığını belirlemektir. Araştırma bu kapsamda öğretmenlerin bu konudaki ihtiyaç analizini ortaya koyması açısından önem taşımaktadır. Bu amaca ulaşabilmek için şu sorulara yanıt aranacaktır. Öğretmenlerin algılarına göre;

1. Ürün seçki dosyası değerlendirme yöntemine ilişkin bilgi düzeyleri nedir?
2. Ürün seçki dosyası değerlendirme yöntemini sınıflarında uygulama düzeyleri nedir?
3. Ürün seçki dosyası değerlendirme yöntemine ilişkin hizmet içi eğitime ihtiyaç duymakta mıdır?
4. Ürün seçki dosyası değerlendirme yöntemine ilişkin hizmet içi eğitim ihtiyacı düzeyleri nedir?
5. Ürün seçki dosyası değerlendirmeye ilişkin görüşleri nedir?

2. YÖNTEM

Bu araştırmada öğretmenlerin ürün seçki dosyası değerlendirme yöntemine ilişkin görüşleri var olan şekliyle belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma evrenini, 2007-2008 eğitim öğretim yılında Bolu il merkezi, Mudurnu, Gerede, Dörtdivan, Yeniçağa ve Mengen ilçelerine bağlı ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Evrenin tamamına erişmek mümkün olmadığından evreni temsil eden örneklem, oransız küme örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Bu bağlamda araştırma evreninde yer alan her okul bir küme olarak belirlenmiş ve hazırlanan listeden yansızlık kuralına göre yeterli sayıda örneklem seçme yoluna gidilmiştir. Bu bağlamda araştırma evreni ulaşılabilirlik sorunu ve maliyetin düşürülmesi amacıyla Bolu ili Göynük, Seben, Kıbrısçık ilçeleri araştırmaya dâhil edilmemiştir. Araştırma evreninde 1140 öğretmen olduğu tespit edilmiştir. Araştırma örnekleme (n=290) öğretmenlerden oluşmaktadır. Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004:50)'a göre $\alpha=0.05$ için örneklem büyüklüğü yeterlidir.

Araştırmaya temel teşkil eden veriler Ağca (2003) tarafından geliştirilen "Portfolyo Değerlendirme Yöntemi Anketi" ile elde edilmiştir. Anket 5'li derecelendirme ölçeği kullanılarak hazırlanmış ve 24 maddeden oluşmaktadır. Maddeler kendi içerisinde öğretmen, öğrenci ve veli ile ilgili maddeler olmak üzere üç grupta toplanmıştır. Ankette öğretmen ile ilgili 10 madde, öğrenci ile ilgili 10 madde ve veli ile ilgili 4 madde bulunmaktadır. Anketteki maddeler bu yöntemin sınıflarda uygulanabilirliği, avantajları ve dezavantajları ile ilgilidir. Anketin hesaplanan iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı .88'dir.

3. BULGULAR

Alt problemlere ait bulgular tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğretmenlere İlişkin Bilgiler

	Özellikler	f	%
Cinsiyet	Erkek	123	42,4
	Kız	167	57,6
Eğitim durumu	Ön lisans	47	16,2
	Lisans	208	71,9
	Yüksek lisans	35	11,9
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	114	39,5
	6-10 yıl	76	26,2
	11-15 yıl	34	11,9
	16-20 yıl	24	8,1
	20-+ yıl	42	14,3
Toplam		290	100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılanların (%42.4)'ünü erkek öğretmenler ve (%57.6)'sını ise kız öğretmenler oluşturmaktadır. Yine tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılanların (%16.2)'si ön lisans mezunu, (%71.9)'u lisans mezunu ve (%11.9)'u ise yüksek lisans mezunu oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenler 1-5 yıl mesleki kıdeme sahip olanlar (%39.5), 6-10 yıl olanlar (%26.2), 11-15 olanlar (%11.9), 16-20 olanlar (%8.1) ve 20 ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanlar (%14.3) oluşmaktadır.

Tablo 2: Öğretmenlerin Ürün Seçki Dosyası Değerlendirme Yöntemi Konusundaki Bilgi Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistikler

	Bilgi düzeyi	f	%
Hiç bilgim yok		14	4,8
Çok az bilgim var		43	14,8
Kısmen bilgim var		139	48,1
Büyük ölçüde bilgim var		84	29,0
Tamamen bilgim var		10	3,3
Toplam		290	100

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin algılarına göre ürün seçki dosyası değerlendirme yöntemiyle ilgili bilgi düzeylerinin hiç bilgisi olmayan (%4.8), çok az bilgisi olan (%14.8), kısmen bilgili olan (%48.1), büyük ölçüde bilgisi olan (%29.0) ve tamamen bilgisi olduğunu ifade edenlerin (%3.3) düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle öğretmenlerin yaklaşık yarısının bu değerlendirme yöntemine ilişkin kısmen bilgili oldukları (%48.1) söylenebilir. Bu durum öğretmenlerin bu değerlendirme yöntemi konusunda bilgi düzeylerinin düşük olduğu ve değerlendirme yönteminin yeterince bilinmediği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3: Öğretmenlerin Ürün Seçki Dosyası Değerlendirme Yöntemini Sınıflarında Uygulama Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistikler

Uygulama düzeyi	f	%
Hiç uygulamiyorum	32	11,0
Çok az uyguluyorum	66	22,9
Kısmen uyguluyorum	122	41,9
Büyük ölçüde uyguluyorum	58	20,0
Tamamen uyguluyorum	12	4,2
Toplam	290	100

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin algılarına göre ürün seçki dosyası değerlendirme yöntemini sınıflarında uygulama düzeylerinin hiç uygulamadıklarını ifade eden (%11), çok az uyguladıklarını ifade edenlerin (%22,9), kısmen uygulayanların (%41,9), büyük ölçüde uygulayanların (%20) ve tamamen uyguladıklarını ifade edenlerin ise (%4,2) düzeyinde olduğu görülmektedir. Elde edilen verilerden hareketle öğretmenlerin bilgi düzeyinin düşük olmasına paralel olarak sınıflarında bu yöntemi kullanma düzeylerinin azaldığı söylenebilir.

Tablo 4: Öğretmenlerin Ürün Seçki Dosyası Değerlendirme Yöntemi Konusunda Hizmet İçi Eğitim İhtiyacına İlişkin Betimsel İstatistikler

Hizmet içi eğitim ihtiyacı	f	%
İhtiyacım var.	225	77,6
İhtiyacım yok.	65	22,4
Toplam	290	100

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin algılarına göre ürün seçki dosyası değerlendirme yöntemi konusunda hizmet içi eğitime ihtiyacı olduğunu düşünen öğretmenlerin (%77,6) ve ihtiyacı olmadığı düşünenlerin oranı ise (%22,4) olduğu saptanmıştır.

Tablo 5: Öğretmenlerin Algılarına Göre Ürün Seçki Dosyası Değerlendirme Yöntemine İlişkin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaç Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistikler

Hizmet içi eğitim ihtiyaç düzeyi	f	%
Hiç ihtiyacım yok.	65	22,4
Az ihtiyacım var.	44	15,2
Kısmen ihtiyacım var.	135	46,7
Fazla ihtiyacım var.	35	11,9
Tamamen ihtiyacım var.	11	3,8
Toplam	290	100

Tablo 5 incelendiğinde ürün seçki dosyası değerlendirme yöntemine yönelik hizmet içi eğitime hiç ihtiyaç duymayan öğretmenlerin oranı (%22,4), az ihtiyaç duyanların oranı (%15,2), kısmen ihtiyaç duyanların oranı (%46,7), fazla ihtiyaç duyanların oranı (%11,9) ve tamamen ihtiyaç duyanların oranı

(%3.8) ve kısmen ihtiyaç duyanların oranı (%46.7) olarak saptanmıştır. Tablo 3'te ifade edilen öğretmenlerin bilgi düzeyinin düşük oluşu ve sınıflarında daha az kullanmaları bir eğitim ihtiyacını doğurduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 6: Öğretmenlerin Anketin Öğrenci Boyutundaki Maddelere İlişkin Betimsel İstatistikler

	1		2		3		4		5	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1 Öğrencilerin kendini değerlendirme becerisini geliştirir.	36	12,41	186	64,13	35	12,06	29	0,10	4	1,37
2 Öğrencinin sorumluluk bilincinin gelişmesini sağlar.	58	0,20	193	66,55	20	6,89	18	6,20	1	0,34
4 Öğrencinin yeteneklerinin sergilemesini sağlar.	64	22,06	171	58,96	37	12,75	15	5,17	3	1,03
7 Öğrenme süreci içerisinde öğrencinin harcadığı zamanı, performansı, eksiklik ve düzeltmeleri ayrıntılı şekilde gösterir.	52	17,93	144	49,65	65	22,41	25	8,62	4	1,37
8 Öğrencinin yaratıcılığının gelişmesini sağlar.	48	16,55	149	51,37	52	17,93	34	11,72	7	2,41
15 Süreç içerisinde öğrenci kendisine ilişkin ileriye dönük hedefler belirleme fırsatını elde eder.	28	9,65	142	48,96	88	30,34	26	8,96	6	2,06
17 Öğrenciye işbirliği içerisinde bir ekip olarak çalışmayı öğretir.	29	0,10	160	55,17	64	22,06	33	11,37	4	1,37
18 Her öğrenciye "başarım fırsatı" verecek ortam oluşturur.	34	11,72	152	52,41	76	26,20	25	8,62	3	1,03
20 Öğrenciye toplum içerisinde konuşma ve sunum yapma becerisi kazandırır.	30	10,34	166	57,24	58	0,20	30	10,34	6	2,06
21 Bu yöntem ile her öğrenciye "birlik" birer insan muamelesi yapılır.	23	7,93	161	55,52	64	22,06	36	12,41	6	2,06

Açıklama: 1 - Kesinlikle Katılıyorum 2 – Katılıyorum 3 – Kararsızım 4 – Katılmıyorum 5 - Kesinlikle Katılmıyorum

Tablo 6'da öğretmenlerin ürün seçki dosyası değerlendirmeye ilişkin öğrencilerle ilgili maddelere verdikleri görüşleri incelendiğinde; ürün seçki dosyası değerlendirme yönteminin "öğrencilerin kendini değerlendirme becerisini geliştirir" maddesinde (%64,13) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği bu seçeneği (%12,41) kesinlikle katılıyorum seçeneğinin izlediği görülmektedir. "Öğrencinin sorumluluk bilincinin gelişmesini sağlar" maddesinde öğretmenlerin görüşlerinin (%66,55) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği, "Öğrencinin yeteneklerinin sergilemesini sağlar" maddesinde öğretmenlerin görüşlerinin (%58,96) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği, "Öğrenme süreci içerisinde öğrencinin harcadığı zamanı,

performansı, eksiklik ve düzeltmeleri ayrıntılı şekilde gösterir” maddesinde öğretmenlerin görüşlerinin (%49,65) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği, “Öğrencinin yaratıcılığının gelişmesini sağlar” maddesinde öğretmenlerin görüşlerinin (%51,37) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği, “Süreç içerisinde öğrenci kendisine ilişkin ileriye dönük hedefler belirleme fırsatını elde eder” maddesinde öğretmenlerin görüşlerinin (%48,96) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği, “Öğrenciye işbirliği içerisinde bir ekip olarak çalışmayı öğretir” maddesinde öğretmenlerin görüşlerinin (%55,17) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği, “Her öğrenciye başarıma fırsatı verecek ortam oluşturur” maddesinde öğretmenlerin görüşlerinin (%52,41) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği, “Öğrenciye toplum içerisine konuşma ve sunum yapma becerisi kazandırır” maddesinde öğretmenlerin görüşlerinin (%57,24) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği, “Her öğrenciye “biricik” birer insan muamelesi yapılır” maddesinde öğretmenlerin görüşlerinin (%55,52) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği saptanmıştır.

Tablo 7: Öğretmenlerin Anketin Veli Boyutundaki Maddelerine İlişkin Betimsel İstatistikler

	1		2		3		4		5	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
10 Aile ile öğretmen arasındaki ilişkinin güçlendirilmesini sağlar.	22	7,58	124	42,75	91	31,37	42	14,48	11	3,79
11 Öğrenci çalışmalarına ailelerin katılma isteklerini artırır.	22	7,58	105	36,20	106	36,55	39	13,44	18	6,20
14 Öğrenci hakkında velilere güvenilir bir bilgi verme yoludur.	37	12,75	145	0,50	69	23,79	28	9,65	11	3,79
16 Öğrencinin çok yönlü gelişiminden velinin haberdar olmasını sağlar.	40	13,79	155	53,44	64	22,06	23	7,93	8	2,75

Açıklama: 1 - Kesinlikle Katılıyorum 2 – Katılıyorum 3 – Kararsızım 4 – Katılmıyorum 5 - Kesinlikle Katılmıyorum

Tablo 7’de öğretmenlerin ürün seçki dosyası değerlendirmeye ilişkin velilerle ilgili maddelere verdikleri görüşleri incelendiğinde; “Aile ile öğretmen arasındaki ilişkinin güçlendirilmesini sağlar” maddesinde öğretmenlerin görüşlerinin (%42,75) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği, “Öğrenci çalışmalarına ailelerin katılma isteklerini artırır” maddesinde öğretmenlerin görüşlerinin (%36,55) kararsızım seçeneği ve (%36,2) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği görülmektedir. “Öğrenci hakkında velilere güvenilir bir bilgi verme yoludur” maddesinde öğretmenlerin görüşlerinin (%50,0) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği, “Öğrencinin çok yönlü gelişiminden velinin haberdar olmasını sağlar” maddesinde verilen yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerinin (%53,44) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği saptanmıştır.

Tablo 8: Öğretmenlerin Anketteki Öğretmen Boyutundaki Maddelere İlişkin Betimsel İstatistikler

	1		2		3		4		5	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
3 Öğrencinin gelecekteki öğretmenlerine bilgi sunar.	80	0,27	152	0,52	29	0,10	26	0,08	3	0,01
5 Öğretmenler arasında öğretim materyallerinin paylaşılması ve tekniklerinin paylaşımına elverişli bir yöntemdir.	36	12,41	142	48,96	73	25,17	31	10,68	8	2,75
6 Öğretmenlere öğrencinin gelişim aşamalarını bir bütün olarak takip edebilme olanağı sağlar.	69	23,79	157	54,13	43	14,82	19	6,55	2	0,68
9 Bu yöntem günümüz koşullarında uygulanması kolay bir yöntemdir.	21	7,24	123	42,41	88	30,34	44	15,17	14	4,82
12 Uygulanabilmesi uzun bir zaman sürecini gerektirmektedir.	76	26,20	151	52,06	43	14,82	17	5,86	3	1,03
13 Öğrencinin geleneksel değerlendirme yöntemlerinin kullanılmadığı alanlardaki öğrenimlerinin belgelendirilmesini sağlar.	44	15,17	176	60,68	48	16,55	16	5,51	6	2,06
19 Öğrenci başarısının değerlendirilmesinde tek başına yeterli bir yöntemdir.	7	2,41	50	17,24	62	21,37	120	41,37	51	17,58
22 Okulumda etkili şekilde uygulanmaktadır.	18	6,20	102	35,17	101	34,82	57	19,65	12	4,13
23 Bu değerlendirme yöntemine geçiş benim için kolaydı.	14	4,82	109	37,58	84	28,96	69	23,79	14	4,82
24 Diğer okullara da tavsiye edebileceğim bir yöntemdir.	35	12,06	144	49,65	83	28,62	18	6,20	10	3,44

Açıklama: 1 - Kesinlikle Katılıyorum 2 – Katılıyorum 3 – Kararsızım 4 – Katılmıyorum 5 - Kesinlikle Katılmıyorum

Tablo 8’de öğretmenlerin ürün seçki dosyası değerlendirmeye ilişkin öğretmenlerle ilgili maddelere verdikleri görüşleri incelendiğinde; “öğrencinin gelecekteki öğretmenlerine bilgi sunar” maddesinde öğretmenlerin görüşlerinin (%52,4) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği, “Öğretmenler arasında öğretim materyallerinin paylaşılması ve tekniklerinin paylaşımına elverişli bir yöntemdir” maddesinde öğretmenlerin görüşlerinin (%49,96) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği, “Öğretmenlere öğrencinin gelişim aşamalarını bir bütün olarak takip edebilme olanağı sağlar” maddesinde verilen yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerinin (%54,13) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği, “Günümüz koşullarında uygulanması kolay bir yöntemdir” maddesine verilen yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerinin (%42,41)

katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği, “Uygulanabilmesi uzun bir zaman sürecini gerektirmektedir” maddesinde öğretmenlerin görüşlerinin (%52,06) katılıyorum seçeneğinde yığılma, “Öğrencinin geleneksel değerlendirme yöntemlerinin kullanılmadığı alanlardaki öğrenimlerinin belgelendirilmesini sağlar” maddesinde verilen yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerinin (%60,68) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği, “Öğrenci başarısının değerlendirilmesinde tek başına yeterli bir yöntemdir” maddesinde verilen yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerinin (%41,37) katılmıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği, “Okulumda etkili şekilde uygulanmaktadır” maddesinde öğretmenlerin görüşlerinin düşük düzeyde olmak üzere (%35,17) katılıyorum ve (%34,82) kararsızım seçeneklerinde yığılma gösterdiği, “Bu değerlendirme yöntemine geçiş benim için kolaydı” maddesinde öğretmenlerin görüşlerinin (%37,58) katılıyorum, (%28,96) kararsızım ve (%23,79) katılmıyorum seçeneklerinde düşük düzeyde dağılım gösterdiği, “Bu yöntem diğer okullara da tavsiye edebileceğim bir yöntemdir” öğretmenlerin görüşlerinin (%49,65) katılıyorum seçeneğinde yığılma gösterdiği saptanmıştır.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Öğretmenlerin algılarına dayanarak ürün seçki dosyası değerlendirme yöntemine ilişkin öğretmenlerin bilgi düzeylerinin (%48,1) “kısmen” seçeneğinde yığılma gösterdiği bu seçeneği (%29,0) “büyük ölçüde bilgim var” ve (%14,8) “çok az bilgim var” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Elde edilen bulguya dayanarak; öğretmenlerin ürün seçki dosyası değerlendirme yöntemine ilişkin bilgi düzeylerinin yeterli olmadığı söylenebilir. Korkmaz ve Kaptan (2003: 162), ilköğretimde görevli öğretmenlerin fen eğitiminde ürün seçki dosyasının uygulanabilirliğine ilişkin algılarını ifade eden araştırmalarında “Öğretmenlerin ürün seçki dosyası hakkında mevcut bilgi eksikliği %94” ve “Öğretmenlerin ürün seçki değerlendirme yöntemi hakkındaki mevcut bilgi eksikliği %96” elde ettikleri bulgular ile Birgin (2008: 2) araştırmasında; yapılan çeşitli çalışmalarda ülkemizde öğretmenlerin sınıf içi değerlendirme yapmada ve alternatif değerlendirme araçlarını kullanmada yetersiz olduklarını ortaya koyduğu bulgu Kilmen, Kösterelioğlu ve Kösterelioğlu (2007)’i öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme araç ve yaklaşımlarına ilişkin yeterlik algıları konulu araştırmalarında eğitim fakültesinde öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğretmen adayları öğrencilerle yürüttükleri çalışmalarında ürün seçki dosyasına dayalı değerlendirme yapabilmeye ilişkin yeterlik algılarını öğretmen adaylarının tümü ele alındığında (%35.4)’ünün yetersiz, (%36.4)’ünün kısmen yeterli olduklarını tespit ettikleri araştırma sonuçları ve Çakan (2004: 108) araştırmasında öğretmenlerin sınıf içi ölçme ve değerlendirme uygulamaları bakımından ve kendilerini bu alanda nasıl algıladıklarını belirlediği araştırmada öğretmenlerin oldukça büyük bir kısmının ölçme ve değerlendirme konusunda kendilerini yetersiz ya da eksik buldukları yönündeki bulgu ile Yaşar Gülteki, Türkan, Yıldız ve Girmen (2005:59)’nin araştırmalarında öğretmenlerin ölçme değerlendirme ögesinde öğrenci ürün dosyası değerlendirmeye yönelik eğitim

gereksinimlerinin yüksek düzeyde gereksinim duyduklarını ifade eden bulgular bu araştırmadan elde edilen bulguyu destekler niteliktedir. Yine Eskişehir’de düzenlenen Eğitim Programı ve Öğretimi Alanı profesörler kurulunun yaptığı programları değerlendirme toplantısı sonucunda ortaya koyulan programların geliştirilme sürecinde programın öngörülen nitelikler yönünden hazır olmaları sağlanması gerekliliği konusunda öğretmenlerin programın niteliğini ve ilkelerini bilmeden programı uygulamak durumunda kalmışlardır yönündeki değerlendirilmeleri bu değerlendirme yöntemine karşı bilgi eksikliğinin kaynağını açıklamaya imkân tanımaktadır.

Öğretmenlerin algılarına dayanarak öğretmenlerin bu yöntemi kendi sınıflarında uygulama düzeylerinin (%41,9) “kısmen uyguluyorum”, (%22,9) “çok az uyguluyorum” ve (%20,0) “büyük ölçüde uyguluyorum” seçeneklerine yöneldikleri saptanmıştır. Bu bulgulara dayanarak öğretmenlerin bu değerlendirme yöntemini sınıflarında uyguladıklarını belirtmelerine nazaran bu oranın düşük olduğu ve yeterince uygulamaya yer verilmediği söylenebilir. Buna karşın Orbeyi ve Güven (2008: 140)’in sınıf öğretmenlerinin programda ön görülen ölçme araçları ve değerlendirme yöntemlerini kullanma durumlarını inceledikleri araştırmalarında ise çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin öğrenci ürün dosyalarını kullanmalarına ilişkin öğretmen görüşlerini (%38,4)’ü “her zaman”, (%36,5)’i “sık sık”, (%20,1)’i “ara sıra” ve (%4,9)’u ise “hiç” kullanmadıkları şeklinde özetlemektedirler. Araştırmacılar bu değeri ürün seçki dosyasını değerlendirmeyi “sık sık” düzeyinde kullandıklarını ifade etmektedirler. Orbeyi ve Güven (2008)’in araştırmalarından elde edilen bulgu ile araştırmadan elde edilen bulgu birbirini desteklememektedir. Güven ve Eskişehir (2007)’ün sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmede kullandıkları yöntem ve teknikler konulu araştırmalarında; araştırma grubunda yer alan 45 öğretmenin sadece 10 ‘unun ürün seçki değerlendirme yöntemini kullandıklarını belirterek; öğretmenlerin daha çok proje, gözlem, performans görevi, çoktan seçmeli test, yazılı sınav, kısa cevaplı test, sözlü ve boşluk doldurma yöntemlerini tercih ettiklerini vurguladıkları araştırmada elde ettikleri bulgular araştırmadan elde edilen bulguyu destekler niteliktedir.

Öğretmenlerin algılarına dayanarak öğretmenlerin ürün seçki dosyası değerlendirme yöntemi hakkında hizmet içi eğitime gereksinim duyup duymamalarına ilişkin maddede öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%77,6) “ihtiyacım var” seçeneğinde yığılma gösterdiği saptanmıştır. Yine öğretmenler ürün seçki dosyası değerlendirme yöntemi hakkında hizmet içi eğitim gereksinim düzeylerini (%46,7) “kısmen ihtiyacım var”, (%15,2) “az ihtiyacım var” ve (%11,9) “fazla ihtiyacım var” şeklinde belirtmektedirler. Bu bulgulara dayanarak öğretmenlerin bu değerlendirme yöntemine ilişkin hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları açıkça görülmektedir. Yine öğretmenlerin bilgi düzeylerinin yeterli olmaması ve sınıflarında uygulama düzeylerinin de düşük olması yönünde elde edilen bu bulgu ile öğretmenlerin hizmet içi eğitime gereksinim

duydıkları yönünde elde edilen bulguların birbirini destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Korkmaz ve Kaptan (2003: 162), yaptıkları araştırmada ürün seçki dosyası değerlendirme yöntemi hakkında öğretmenlerin bilgi eksikliği içinde olmalarının nedeni olarak araştırmacılar öğretmenlerin ürün seçki dosyası değerlendirme yöntemi hakkında daha önce hiç eğitim almamaları ve deneyim eksikliği olarak ifade ettikleri bulgu araştırmadan elde edilen bulguyu destekler niteliktedir. Gelbal ve Kelecioğlu (2007:138) ölçme yöntemlerini dört faktörde topladıkları araştırmalarında öğretmenlerin ölçme yöntemlerinden çoğunlukla %42 ile geleneksel ölçme yöntemlerini kullanmayı tercih ettiklerini ve ürün seçki dosyalarının yer aldığı yeni uygulanmakta olanlar olarak adlandırdıkları ölçme tekniklerinin %33.4 izlediğini tespit etmişlerdir. Bu bulguyu öğretmenlerin ölçme yöntemlerini kullanma düzeyleri, onların bu yöntem hakkındaki yeterlilik düzeyleri ile yakından ilişkili olabileceğini düşünmektedirler. Bu amaçla sordukları sorulara alınan cevapta sıklıkla kullanılan geleneksel ölçme yöntemlerinde öğretmenlerin yeterlik algılarının çok yüksek olmaması, diğer ölçme yöntemlerinde bu düzeyin giderek azalması öğretmenlerin ölçme yöntemlerini kullanma ve ölçme aracı hazırlama konusunda eğitim ihtiyaçları olduğunun bir göstergesi olarak görmeleri araştırmadan elde edilen öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi ihtiyacı bulgusunu desteklemektedir.

Öğretmenlerin ürün seçki dosyası değerlendirmeye ilişkin öğrencilerle ilgili maddelere verdikleri görüşleri incelendiğinde; öğrencinin kendini değerlendirme becerisini geliştireceği, öğrenciye sorumluluk bilincinin gelişmesine olumlu katkı sağlayacağı, öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştireceğini, öğrencilerin işbirliği içinde çalışmalarını destekleyeceğini, öğrencilere başarıma için bir fırsat vereceğini, toplum içinde iletişim becerisi kazandıracığını ve her öğrenciye biricik insan olarak muamele gösterileceğini ifade etmektedirler.

Öğretmenlerin ürün seçki dosyası değerlendirmeye ilişkin velilerle ilgili maddelere verdikleri görüşleri incelendiğinde; aile ile öğretmen arasında iletişimi arttıracığı, öğrenci hakkında aileye güvenilir bir bilgi vermede etkili olduğu ve öğrencinin çok yönlü gelişiminden ailelerin de haberdar olabileceği bulguları elde edilmiştir. Birgin (2008 :3) dayanarak portfolyo değerlendirme yönteminin geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemlerine göre öğretmene, öğrenciye ve veliye öğrenci hakkında birinci elden güvenilir ve dinamik veriler sağlaması açısından eğitim alanında kullanılması gerektiği yönünde belirttiği görüş araştırmadan elde edilen bulguları desteklemektedir.

Öğretmenlerin ürün seçki dosyası değerlendirmeye ilişkin öğretmenlerle ilgili maddelere verdikleri görüşleri incelendiğinde; öğrenci hakkında gelecekteki öğretmenlere bilgi sağlayacağı, öğrencinin gelişim aşamalarını bütün olarak takip etmeye yardımcı olacağı, geleneksel değerlendirme

yöntemlerinin kullanılmadığı alanlarda kullanılabilceği, bu yöntemin diğer okullarda da uygulanabilir olarak gördükleri ve tavsiye edebilecekleri bulguları saptanmıştır. Bunun yanında öğretmenler; bu yöntemin uygulanmasının kolaylığı hakkında orta düzeyde bir kararsızlık içinde oldukları, uygulamaların uzun zaman alması, öğrenci başarısının değerlendirilmesinde tek başına yeterli olmadığı, okullarda etkili şekilde uygulanmadığı ve bu değerlendirme yöntemine geçişte zorlandıkları bulguları elde edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki öneriler yapılabilir.

- ◆ Öğretmenlere ürün seçki dosyası konularında bir hizmet içi eğitim düzenlenebilir.
- ◆ Öğretmenlere uygulamalar esnasında örnek ürün dosyaları sunularak incelemeleri sağlanmalı ve değerlendirmenin nasıl yapıldığı bilgilendirilebilir.
- ◆ Öğrencilere uygulama öncesi geçiş amaçlı deneme uygulamaları yapılabilir.
- ◆ Değerlendirme yöntemini kullanan öğretmenler ve ürün seçki dosyası hazırlayan öğrencilerin bu yöntemin olumlu, olumsuz yönlerinin neler olduğu yönünde düşüncelerinin belirlendiği nitel bir araştırma yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Ağca, B. (2003). “Ana Sınıfı ve İlköğretim Birinci Kademe Öğretmenleri İle Yöneticilerinin Portfolyo Değerlendirme Yöntemine İlişkin Görüşleri” Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep.
- Airasian, P. W. (1994). *Classroom Assessment*. NY: McGraw-Hill.
- Arter, J. A., Spental, V., & Culham, R. (1995). *Portfolios for Assessment and Instruction*. ERIC Digest, ED 388890.
- Bekiroğlu, F. O. (2006). Ölçme Ve Değerlendirmede Alternatif Yöntemler ve Portfolyo Kullanımı. *Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt:1, sayı:1, (<http://www.yeditepe.edu.tr/Makaleler/10.01.2008> tarihinde indirildi).
- Birgin, O. (2008). “Alternatif Bir Değerlendirme Yöntemi Olarak Portfolyo Değerlendirme Uygulamasına İlişkin Öğrenci Görüşleri” *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 1-24, (http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2008_cilt6/sayi_1/1-24.pdf 10.01.2008 tarihinde indirildi).
- Çakan, M. (2004). “Öğretmenlerin Ölçme-Değerlendirme Uygulamaları ve Yeterlik Düzeyleri: İlk ve Ortaöğretim” *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, yıl: 2004, cilt: 37, sayı: 2, 99-114, (<http://dergiler.ankara.edu.tr/40/144/1025.pdf> 19.02.2010 tarihinde indirildi).
- Eğitim Programları ve Öğretim Alanı Profesörler Kurulu İlköğretim 1-5 Sınıflar Öğretim Programlarını Değerlendirme Toplantısı (Eskişehir) Sonuç Bildirgesi. (2005). (<http://ilkogretim-online.org.tr> 19.02.2010 tarihinde indirildi).
- Erkuş, A. (2006). *Sınıf öğretmenleri İçin Ölçme ve Değerlendirme; Kavramlar ve Uygulamalar*. Ankara: Ekinoks Yayınları.
- Gelbal, S., & Kelecioğlu, H. (2007) Öğretmenlerin Ölçme Değerlendirme Yöntemleri Hakkındaki Yeterlilik Algıları ve Karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 33: ss: 135-145

- Genesee, F., & Upshur, J.A. (1996). *Classroom-based Evaluation in Second Language Education*. Cambridge: Cambridge University Pres.
- Güven, B., & Eskiürk, M. (2007). Sınıf Öğretmenlerinin Ölçme ve Değerlendirmede Kullandıkları Yöntem ve Teknikler. *Tokat GOP, XVI. Eğitim Bilimleri Kongresi*, ss:504-509.
- Kan, A. (2007). “Portfolyo Değerlendirme” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (32), 133-144,
(<http://193.140.216.63/200732ADNAN%20KAN.pdf>, 12.12.2008 tarihinde indirildi).
- Kaplan, S. (2006). “Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesinde Ürün Seçki Dosyası Kullanımına İlişkin Bir Tarama” *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, (2), 11-13.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel yayınevi.
- Kilmen, S., Kösterelioğlu, M., & Kösterelioğlu, İ. (2007) “Öğretmen Adaylarının Ölçme Değerlendirme Araç ve Yaklaşımlarına İlişkin Yeterlik Algıları” *Abant İzzet Baysal üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. (7) 1.117-127.
- Korkmaz, H., & Kaptan, F. (2003). “İlköğretim Fen Öğretmenlerinin Portfolyoların Uygulanabilirliğine Yönelik Güçlükler Hakkındaki Algıları” *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. (1)13.
- MEB, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (2005). *İlköğretim 1-5. sınıf Programları Tanıtım Kitapçığı*. Ankara: Milli Eğitim Yayınevi.
- Morgil, İ., Cingör, N., Erökten, S., Yavuz, S., & Özyalçinoskay, Ö. (2004). “Bilgisayar Destekli Kimya Eğitiminde Portfolyo Çalışmaları” *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, (3) 2.
- Orbey, S., & Güven, B. (2008) Yeni İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programının Değerlendirme Ögesine ilişkin Öğretmen Görüşleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*,4 (1), 133-147.
- Poulson, F. L., Poulson, P. R., & Meyer, C. A. (1991). *What Makes A Portfolio?* Educational Leadership 48 (5), 60-63.
|
- Sewell, M., Marczak, M., & Horn, M. (2003). *The University Of Arizona: The Use Of Portfolio Assessment in Evaluation*.
(<http://ag.arizona.edu/fcr/fs/cyfar/Portfo~3.htm> 08.01.2008 tarihinde indirildi).
- Yaşar, Ş., Gülteki, M., Türkkan, B., Yıldız, N., & Girmen, P. (2005). Yeni İlköğretim Programlarının Uygulanmasına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Hazırbuluşluk Düzeylerinin ve Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi. *Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumunda Sunulmuş Bildiri*, 51-63.
- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2004:50) SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Detay Yayıncılık.